

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntönnö 22.5.2012, viite OKM038:00/2011

Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa selvityksestä ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen parantamiseksi eri koulutusasteilla. Selvityksen laatineen ruotsin kielen opetuksen kehittämisryhmän tehtävänä oli muun muassa:

- arvioida ruotsin kielen opetuksen laajuutta ja opetusjärjestelyjä eri koulutusasteilla perustuslain ja kielilain määrittelemien ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta,
- tehdä ehdotuksia ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen parantamiseksi kaikilla koulutusasteilla sekä
- tehdä muita tarvittavia ehdotuksia kielellisen yhdenvertaisuuden parantamiseksi.

Kansalliskielten asema ja kielelliset oikeudet liikenne- ja viestintäministeriön näkökulmasta

Kansalliskielten asemasta ja kansalaisten oikeudesta käyttää niitä asioimiskielinä viranomaisissa säädetään perustuslain 17 §:ssä ja sitä täsmentävässä kielilaissa (423/2003). Kielilain mukaan jokaisella on oikeus käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, asioidessaan viranomaisten kanssa. Kielilain tavoitteena on, että jokaisen oikeus hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta. Näin ollen kielilakia sovelletaan myös valtion viranomaisissa, kuten ministeriöissä.

Kielellisten oikeuksien turvaamisesta ja viranomaisten velvollisuudesta toteuttaa kielellisiä oikeuksia säädetään kielilain 23 §:ssä. Kyseisen säännöksen mukaan viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Kaksikielisen viranomaisen tulee palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi.

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) tarkoituksena on varmistaa, että viranomaiset suoriutuvat kielilain mukaisista velvollisuuksistaan. Lain lähtökohtana on, että julkisia tehtäviä hoitavilla henkilöillä tulisi olla kunkin viran tai tehtävän

edellyttämä, riittävä kielitaito. Kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset koskevat myös sitä osaa liikenne- ja viestintäministeriön henkilöstöstä, jolta edellytetään säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa. Ministeriön kannalta onkin tärkeää taata, että rekrytoitavilla uusilla virkamiehillä on tulevaisuudessakin vähintään tyydyttävä ruotsin kielen kirjallinen ja suullinen taito.

Työryhmän selvitys ja siihen sisältyvät toimenpide-ehdotukset

Liikenne- ja viestintäministeriö on tutustunut selvitykseen ja toteaa, että se osaltaan edistää hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kielellisten oikeuksien toteutumista kehitetään. Ministeriö on huolestunut ruotsin kielen osaamisen heikentymisestä Suomessa ja pitää ruotsin kielen opetuksen kehittämistä toisena kotimaisena kielenä hyvin tarpeellisena.

Selvityksessä valotetaan ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen haasteita asiantuntevasti ja ajatuksia herättävästi. Ministeriö pitää selvitystä hyödyllisenä ja siinä esitettyjä toimenpide-ehdotuksia kannatettavina. Monipuolisen ja kattavan selvityksen toimenpide-ehdotukset antavat hyvän pohjan muokata opiskelijoiden motivaatiota ja halukkuutta opiskella ruotsia sekä parantaa heidän ruotsin kielen taitoaan.

Julkisyhteisön näkökulmasta ja työelämän tarpeita ajatellen liikenne- ja viestintäministeriö pitää seuraavia toimenpide-ehdotuksia erityisen tärkeinä:

- opinto-ohjauksen kehittämistä niin, että jatko-opintoja suunnittelevat saavat oikean kuvan ruotsin kielen osaamisvaatimuksista seuraavilla koulutustasoilla ja eri ammateissa (toimenpide-ehdotus 6),
- ruotsin opetuksen opetussuunnitelmien kehittämistä kaikilla koulutusasteilla niin, että kielenopetus kiinnittyy oppilaan arkeen ja keskittyy toiminnalliseen kielitaitoon, jolla opiskelijat selviytyvät tasonsa mukaisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa (toimenpide-ehdotus 9),
- ruotsin oppimisen ja opetuksen digitaalisen oppimisympäristön kehittämistä ja koulujen keskinäistä verkottumista; digitaalisen oppimisalustan tulee keskittyä oppijälähtöisiin, mielekkäisiin kielenkäyttötilanteisiin ja toiminnallista kielitaitoa tukeviin harjoituksiin (toimenpide-ehdotus 10).

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Pekka Plathan
osastopäällikkö, ylijohtaja

Jakelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiedoksi

LVM:n kirjaamo

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki

Postiosoite
PL 31

00023 Valtioneuvosto

Puhelin
(09) 160 02

www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi

kirjaamo@lvm.fi